

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE LA ȘAPTE DECENII DE ACTIVITATE (1948–2018)

Editura Academiei Române a marcat recent împlinirea a 70 de ani de activitate, reflectată și în apariția unui volum menit să evidențieze dimensiunea științifică și culturală, dar și de frumoasă tradiție, a evenimentului.

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” se alătură acestui moment aniversar, prezentând în cele ce urmează un bilanț al colaborării cu prestigioasa editură, extins pe alocuri asupra unor întregi direcții de dezvoltare a planului editorial, pentru a oferi un tablou cât mai sugestiv asupra literaturii arheologice apărute sub egida sa.

Una dintre importantele direcții ale acestei colaborări este cea legată de **publicațiile periodice**. Reconstituirea parcursului instituției noastre datorează mult publicațiilor periodice conduse de cei doi mari înaintași și întemeietori ai școlii de arheologie românești: *Revista pentru istorie, arheologie și filologie* – editată de către Grigore Tocilescu între anii 1882 și 1909 – și, la un nivel superior, apărând integral în limbi de circulație internațională, *Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie* – inițiată de către Vasile Pârvan în anul 1924. Publicația era, în viziunea Magistrului, parte a unui proiect instituțional, Muzeul Național de Antichități fiind

„singura instituție superioară de cercetări științifice în domeniul arheologiei în România” – „ce périodique annuel est l’organe d’un Institut qui n’existe pas encore”.

Declanșarea, în anul 1949, a unui amplu program național de cercetare arheologică a reprezentat, totodată, și începutul unor proiecte editoriale pe termen lung, în cadrul cărora sunt inițiate revistele în limba română *Studii și Cercetări de Istorie Veche/SCIV* (1950) și *Materiale și Cercetări Arheologice/MCA* (1953). Se reia, în anul 1957, la 10 ani după întrerupere (ultimul volum fusese tomul XI–XII/1945–1947), *Dacia. Nouvelle Serie. Revue d’archéologie et d’histoire ancienne*, ca o publicație realizată exclusiv în limbi de circulație internațională. Revistele, apărute succesiv și într-un regim oarecum complementar, subliniat chiar în primul volum al noii serii a publicației *Dacia*¹, doreau să răspundă nevoii de difuzare a rezultatelor cercetării românești din domeniile istoriei vechi, epigrafiei și numismaticii în mediul academic intern și internațional, urmărind, prin conținutul științific, să contribuie, de-a lungul anilor, atât la clarificarea anumitor aspecte ale istoriei vechi a României, cât și la integrarea acesteia în istoria europeană și eurasiatică. Treptat, cele trei reviste ale Institutului își definesc personalitatea – *Dacia N.S.* publică doar studii în limbi străine, sinteze sau descoperiri excepționale, analizate însă într-un context mai larg; *SCIV* începe, în special din anul 1958, să publice studii în limba română, iar *MCA* se axează pe rapoarte de săpătură, cu precădere anuale. Publicațiilor menționate, cu evoluții particulare de-a lungul timpului, li se adaugă reviste acoperind domenii cu specific aparte, precum *Studii și Cercetări de Numismatică/SCN* (1957) și *Thraco-Dacica* (1976).

Revistele Institutului de Arheologie reprezintă realizări de tradiție și ținută științifică, deschizătoare de drumuri în domeniul arheologiei, istoriei vechi, epigrafiei, numismaticii, găzduind actualmente și contribuții legate de arhitectură și urbanism, istoria artelor, istoria arheologiei, metodologia cercetării, precum și cercetări complementare, realizate prin metode ale științelor naturale sau tehnice (antropologie, zoologie, palinologie, geologie, metalografie, analize chimice etc.). Prin tematică, acoperă nu numai spațiul românesc, ci și cel central și sud-est european, pe un palier cronologic larg, de la Paleolitic la Evul Mediu târziu. Multă vreme, ele au fost singurele foruri de prezentare și dezbateră a realităților domeniului, care au publicat contribuții în formula evaluării colegiale de specialitate (*peer review*) înainte de impunerea expresă a acestei condiții și au constituit, în ciuda imixtiunilor ideologice, a presiunilor politice și a dificultăților financiare, forme de expresie a științei românești pe plan intern și internațional. Revistele sunt difuzate în țară prin sistemul abonamentelor și al schimburilor, iar în străinătate pe bază de schimb direct al Institutului de Arheologie sau mediat de Biblioteca Academiei Române cu câteva sute de parteneri (universități, institute, societăți savante). Recunoașterea internațională a calității revistelor permite distribuirea, prin schimb, către sute de parteneri din Europa și de peste ocean, precum și includerea în biblioteci prestigioase și în baze de date de mare impact (Scopus, ERIH PLUS, CEEOL, index Copernicus).

¹ *Avant-propos*, p. 7–8.

Revista *Dacia* a fost fondată în anul **1924** de către arheologul și istoricul Vasile Pârvan. Prima serie, constând în 12 volume, a apărut în perioada 1924–1947 (*Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie*), ca revistă a Muzeului Național de Antichități, fiind apoi suspendată de autoritățile comuniste. Primele două numere ale primei serii a revistei *Dacia* (I/1924 și II/1925) apar consecutiv. Apariția cu mare întârziere a numărului III–IV/1927–1932 (în anul 1933) reflectă deruta produsă de dispariția personalității Magistrului (Vasile Pârvan), derută vizibilă pe mai multe planuri, între care și diminuarea drastică a fondurilor de săpătură și încetarea apariției revistei. După insistențe, Ioan Andrieșescu reușește să predea la tipar volumul III–IV, proiectat să apară în două părți, dintre care a apărut doar prima. Numit la conducerea Muzeului Național de Antichități, Vladimir Dumitrescu reușește nu numai să reia publicarea anuarului *Dacia* (prin numărul V–VI/1935–1936, care apare în 1938), ci și să organizeze un schimb de publicații, trimițând revista în străinătate². Cu prețul unor mari eforturi, *Dacia* continuă să apară chiar și în anii războiului, când este publicată exclusiv în limba franceză. Sfârșitul epocii staliniste și crearea, în 1956, a Institutului de Arheologie din București au permis reapariția publicației, în serie nouă, în **1957** (*Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne*), ca revistă a noului institut al Academiei Române. Din colegiul de redacție al revistei au făcut parte, de-a lungul timpului, academicienii Emil Condurachi, Constantin Daicoviciu, Ion Nestor, Gheorghe Ștefan, Alexandru Vulpe. Chiar și în anii a ceea ce, în istoria literaturii românești, este cunoscut drept „obsedantul deceniu” (aproximativ perioada anilor 1950–1960), revista *Dacia* publică puține articole în limba rusă (a căror pondere nu depășește, de cele mai multe ori, un sfert din totalul contribuțiilor), limbile în care se redactau articolele rămânând, cu precădere, franceza, germana, uneori italiana, cărora li se adaugă, în ultima vreme, engleza. Un indice al publicației pentru perioada 1924–1998 a fost publicat în numărul XLIII–XLV/1999–2001, p. 243–343. Ultima apariție care a văzut lumina tiparului este numărul LXI/2017. Încă din primii ani de apariție, seria nouă a revistei *Dacia* și-a definit domeniile de interes, rămase aproape neschimbate până astăzi: studii, articole, note și recenzii de arheologie, istorie veche și medievală, istoria artei și a arhitecturii, antropologie, arheo-zoologie, arheo-botanică, filologie, cu referire nu numai la spațiul carpato-dunărean, ci și la zona sud-est și est-europeană sau Asia Mică. Departe de a însemna închistare și stagnare, o astfel de tematică, devenită deja tradiție, reflectă dorința, constant urmărită, a ancorării anuarului *Dacia N.S.* în rândul publicațiilor cu impact în arheologia europeană.

Apărută în anul **1950**, revista *Studii și Cercetări de Istorie Veche (SCIV)*, devenită, în anul **1974**, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie (SCIVA)*, profilul revistei fiind mai clar conturat, prin adăugarea explicită a domeniului arheologiei la vechiul său nume, a fost, de-a lungul a șapte decenii, un loc favorit al publicării celor mai importante descoperiri și cercetări arheologice din România, un for de dezbateră a problemelor majore și actuale ale arheologiei pre- și protoistorice,

² Vladimir Dumitrescu, *Oameni și cioburi. Contribuții la istoria contemporană a arheologiei românești* (= CCDJ 11), Călărași, 1993, p. 100, 106, 126, 133–134, 141–142.

antice și medievale, un mijloc de informare curentă, critică, asupra aparițiilor editoriale și asupra evenimentelor vieții științifice, în Institut și în domeniu. Inaugurată în plină epocă stalinistă, revista a reluat și dezvoltat programul valoroasei serii interbelice *Cronica Numismatică și Arheologică*, suspendată definitiv după al Doilea Război Mondial (ultima apariție fiind în anul 1945). Supusă presiunilor regimului ceaușist, revista a încercat, după anul 1989, să lanseze un set de propuneri menite „să asigure recuperarea celor pierdute, îndreptarea stărilor negative și, mai ales, pregătirea activității viitoare”³. Actualmente, contribuțiile au fost grupate pe rubrici, precum: *Studii, Note și discuții, Mici descoperiri, Cronica, Teze de doctorat, Personalia, Recenzii și note bibliografice*. Alături de arheologie, revista găzduiește contribuții referitoare la istoria antică și medievală a spațiului nostru, întemeiate pe izvoarele literare, epigrafice și numismatice, istoria artelor, istoria religiilor. Apărând în două fascicule semestriale (1950–1963) sau în patru fascicule trimestriale (din 1963 până în 2000), revista a traversat și perioade dificile, care au afectat apariția sa regulată (fascicule grupate câte două sau tomuri unificate, cu întâzieri regretabile). Întârzierea a fost recuperată și – în perioada 2010–2016 – revista a cunoscut o apariție anuală, împărțită, în general, în două fascicule (1–2) și (3–4). Ultimul tom publicat este 69, 1–4, 2018. În SCIVA 36, 1–2, 1985 și 46, 3–4, 1995, au fost publicați indicii revistei pentru anii 1950–1984, respectiv 1985–1994, creionându-se și o imagine concentrată, actuală, corectă, a câștigurilor arheologiei românești din deceniile precedente și oferindu-se cititorilor un prețios instrument de lucru rezultat din indexarea miilor de titluri ale contribuțiilor publicate în revistă până la acea dată. În 1995, SCIVA a fost prima publicație de arheologie din România care a publicat în detaliu normele de întocmire a manuscriselor, împreună cu lista titlurilor prescurtate (reviste, serii, *corpora*) și a abrevierilor curente, conținutul acesteia fiind asumat de cea mai mare parte a publicațiilor de profil românești. Revista apare, prin tradiție, mai ales în limba română. După anul 1989, au fost publicate și articole ale unor autori străini, în limbile franceză și engleză sau în traducere din limbile germană sau rusă. Actualmente, revista include ocazional contribuții în limbi străine, dar își propune să rămână o publicație redactată în limba română, din preocuparea pentru dezvoltarea limbajului românesc de specialitate și pentru formarea tinerilor specialiști, ca și pentru promovarea unor realități arheologice identificabile la nivel național sau local. Publicând, alături de studii și note, și cronici anuale pe domenii de cercetare ori legate de derularea vieții științifice, rezumate ale tezelor de doctorat recent susținute, precum și recenzii critice și evocări ale personalităților care au influențat semnificativ dezvoltarea cunoașterii lumii antice și medievale pe teritoriul României, revista SCIVA constituie unul dintre principalii comunicatori ai realizărilor și evenimentelor din domeniile pe care le reprezintă.

Revista ***Materiale și Cercetări Arheologice (MCA)*** – denumire care amintește de cunoscuta serie *Materialy i Issledovanija po Arheologii SSSR*, a apărut spre finalul

³ Editorial, SCIVA 41, 1, 1990, p. 3.

epocii staliniste, în anul 1953⁴, sub egida viitorului Institut de Arheologie din București. Anuarul a răspuns unei nevoi clare și stringente a cercetării arheologice din România, scopul său principal fiind acela de a publica rezultatele cercetărilor arheologice de teren din întreaga țară, foarte bine finanțate în acea vreme și concentrate pe situri de cea mai mare importanță, respectiv rapoarte ample de săpătură. Prin aceasta, revista a devenit în foarte scurt timp unul dintre cele mai căutate și apreciate instrumente de lucru, atât în țară, cât și în străinătate, fiind trimisă prin schimb în majoritatea centrelor de cercetare din Europa și America. Revista a avut un ritm constant de apariție până în anul 1962, volumul 10 apărând abia în anul 1970. Reducerea finanțării săpăturilor arheologice a afectat dimensiunile, aspectul și ritmicitatea apariției revistei. La începutul anilor '80 a fost reluată publicarea, prin includerea în paginile sale a rapoartelor de săpături arheologice prezentate la Sesiunile Naționale de Rapoarte, din colegiul de redacție făcând parte cercetători de la mai multe instituții de profil din România. În acest fel, revista a răspuns scopului inițial pentru care a fost creată, de oglindă a cercetării arheologice din România, numărul volumelor apărute ajungând la 17 până în anul 1993. La inițiativa Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, în anul 1999, s-a stabilit apariția unei noi serii a revistei *Materiale și Cercetări Arheologice (Serie Nouă)*, în anul respectiv apărând și primul volum, iar, începând chiar cu volumul al II-lea (care recupera golul de publicare din anii 2000–2006), *MCA* și-a definit obiectivele: nu doar simple rapoarte anuale de săpătură, ci studii care să sintetizeze rezultatele mai multor ani de cercetare, nu discuții ale unor descoperiri singulare (căci sumarul revistei *SCIVA* conținea o astfel de rubrică), ci analize ale unor artefacte semnificative pentru o anumită problematică, nu numai rapoarte tehnice sau prezentări aride, necomentate, ale unor cercetări mai vechi rămase inedite, ci restituiri actualizate nu numai ca metodă de descriere, ci și ca interpretări. Putem remarca diversificarea continuă a tipurilor de contribuții publicate în *MCA*, prezența studiilor de sinteză, odată cu volumul IV/2008, precum și introducerea în sumarul revistei a unei rubrici de note, recenzii și discuții. Actualmente, pe lângă rapoartele de săpături arheologice, revista își propune, de asemenea, să oglindească, în paginile sale, și cele mai noi metodologii și tendințe din cercetarea arheologică actuală. În acest sens, o serie de cercetători de prestigiu din străinătate au publicat deja în paginile revistei, fiind bine primite articole și studii în toate limbile de circulație internațională. Cel de-al zecelea număr al revistei a găzduit în paginile sale contribuțiile dedicate unui moment aniversar deosebit – 100 de ani de cercetări arheologice la Histria. Ritmul constant și eforturile colectivului redacțional au permis apariția, ca ultim volum publicat al noii serii, a numărului XV/2019. Colectivul de redacție actual s-a străduit în mod special să asigure nu numai o înaltă ținută științifică și grafică revistei, ci și un ritm constant și difuzarea sa atât în țară, cât, mai ales, în străinătate, recuperând relațiile tradiționale de schimb și regăsindu-se atât în mari biblioteci, cât și în numeroase baze de date internaționale de impact.

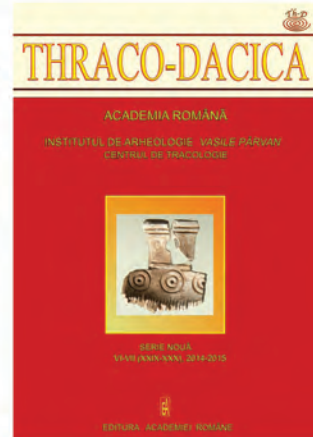
⁴ Primul volum a purtat numele de *Materiale arheologice privind istoria veche a R.P.R.*

Studii și Cercetări de Numismatică este singura publicație de numismatică și științe speciale care apare în rețeaua Academiei Române. Ca și în cazul revistei *Dacia*, sfârșitul epocii staliniste și crearea, în 1956, a Institutului de Arheologie din București au permis, la inițiativa academicienilor Constantin Moisil și Emil Condurachi, a se prelua și dezvolta astfel, în anul 1957, partea de cercetare din programul celei mai vechi serii românești de specialitate, *Buletinul Societății Numismatice Române*, suspendat după instaurarea regimului comunist (până în 1973; reluat apoi cu intermitențe, cu ultima apariție 2009). După primele apariții, revista s-a impus printre cele mai importante publicații de numismatică, în paginile sale fiind cuprinse și studii semnate de mari specialiști străini din domeniu. Cel mai elocvent exemplu îl constituie volumul XI, lansat la Congresul Internațional de Numismatică de la Berlin, din anul 1997. Revista găzduiește în paginile sale studii de anvergură, note și discuții privind în special moneda în Antichitate și Evul Mediu, precum și lucrări ale altor discipline speciale (metrologie, sigilografie, heraldică, medalistică, arte minore). Accentul cade pe studiul descoperirilor monetare și pe temele care au legătură cu zona carpato-danubiano-pontică, așa cum este cazul monetăriei geto-dacice, grecești, romane, bizantine, islamice și medievale locale. Ultimul număr al revistei *Studii și Cercetări de Numismatică*, Serie Nouă, V–VIII (XVII–XX), 2014–2017, a apărut în anul 2018.

Revista *Thraco-Dacica* apare începând din anul 1976 și cuprinde în volumele sale contribuții realizate de autori români și din străinătate, bună parte dintre ei specialiști cu recunoaștere și prestigiu internaționale. Temele cele mai numeroase și frecvent tratate în cadrul revistei se referă la problematica legată de „arheologia tracică” de pe teritoriul actual al României, dar și de pe cuprinsul mult mai extinsei lumi tracice – din centrul Europei, Europa răsăriteană, până în Asia Mică – așa cum rezultă din izvoarele antice. Desigur, alte numeroase contribuții abordează definirea și descrierea unor monumente sau secvențe cronologice ale spațiului tracic (traco-geto-dacic), precum și relațiile cu regiuni și populații învecinate de-a lungul veacurilor, începând cu epoca mijlocie a bronzului și până la perioada formării poporului român. Sumarele volumelor publicate până în prezent conțin articole/studii de fond, rapoarte de săpătură comentate și integrate în problematica amintită, precum și studii interdisciplinare, cea mai mare parte a acestora legate de bioarheologie sau de arheologia peisajului, alături de recenzii, comentarii sau note privind lucrări recent apărute ori dezbateri pe teme de actualitate. Începând cu anul 2009, revista cunoaște o serie nouă, I (XXIV), al cărei ultim volum apărut este VI–VII (XXIX–XXX)/2014–2015.

Publicațiile periodice ale Institutului au intrat în circuitul științific internațional prin relațiile de schimb, devenind unele dintre cele mai importante surse de informații științifice despre cercetările în curs. Beneficiul a fost și continuă să fie bilateral, biblioteca Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, multă vreme una dintre cele mai bogate și diversificate din sud-estul Europei, putând astfel să își îmbogățească fondul de literatură de specialitate, constituind un instrument de lucru vital pentru cercetătorii din România.

Se cuvine să amintim și faptul că, la Editura Academiei Române, au apărut și valoroasele serii *Arheologia Moldovei*, începând din anul 1961, sub egida Institutului de Arheologie din Iași, precum și *Ephemeris Napocensis*, începând din anul 1991, anuarul Institutului de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca.

În aceeași perioadă de început a Institutului de Arheologie, după publicarea unor prime **monografii arheologice**, legate de un important sit neolitic (Vladimir Dumitrescu, în colaborare cu Hortensia Dumitrescu, Mircea Petrescu-Dîmbovița, Nicolae Gostar, *Hăbășești*, București, 1954, 612 p.) sau de o categorie specială de artefacte (Octavian Floca, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice. Tezaurile de la Sărăcsău și Șeica Mică*, București, 1956, 36 p., 32 pl.), se inițiază, în cadrul programului editorial, și seriile de publicații monografice și *corpora* de materiale arheologice, în cadrul cărora vor apărea volume ale tuturor instituțiilor de profil din cadrul Academiei Române.

Cele mai importante **colecții**⁵ sunt inaugurate în anul 1957: ***Biblioteca de arheologie*** (prin volumul lui Radu Vulpe, *Izvoare. Săpăturile din 1936–1948*, BiblArh 1, 1957, 397 p.) și ***Biblioteca istorică*** (prin volumul lui Vasile Canarache, *Importul amforelor ștampilate la Istria*, BiblIst 1, 1957, 446 p.).

Colecția *Biblioteca de arheologie*, odată inaugurată printr-o contribuție în domeniul arheologiei preistorice, va continua prin deschiderea seriei arheologiei clasice (Grigore Florescu, Radu Florescu, Petre Diaconu, *Capidava: monografie arheologică*, vol. 1, BiblArh 2, 1958, 171 p., 6 pl.) și a celei medievale (Gheorghe Diaconu, Nicolae Constantinescu, *Cetatea Șcheia*, BiblArh 3, 1959, 170 p.).

Scopul valorificării cercetărilor arheologice sistematice prin monografii, apărute cu precădere în colecția *Biblioteca de arheologie*, se arată a fi fost intens urmărit în perioada anilor '50–'80, materializându-se în volume „cap de serie”, nu toate beneficiind însă, în deceniile următoare, de continuările plănuite inițial.

În domeniul **arheologiei preistorice**, se publică mult și variat, acoperindu-se o gamă largă de aspecte: caracterizarea diverselor culturi arheologice, aspecte ale habitatului, lumea funerară, categorii de artefacte ș.a.:

⁵ Contribuțiile enumerate mai jos aparțin, în marea majoritate, membrilor Institutului de Arheologie, dar includ și alte nume ale arheologiei românești care au colaborat cu Editura Academiei. Totodată, vor fi amintite, în cele ce urmează, și multe alte volume monografice care au mai văzut lumina tiparului la această editură, fără a fi incluse în mod expres în colecțiile amintite.

Vladimir Dumitrescu, *Necropola de incinerare din epoca bronzului de la Cîrna*, BiblArh 4, 1961, 386 p., CLXIII pl.

Dumitru Berciu, *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina ultimelor cercetări*, BiblArh 5, 1961, 594 p., 15 pl.

Dumitru Berciu, *Cultura Hamangia. Noi contribuții*, 1966, 324 p.

Alexandru Păunescu, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită descoperite pe teritoriul României*, BiblArh 15, 1970, 359 p.

Maria Bitiri, *Paleoliticul în Țara Oașului*, BiblArh, Serie complementară 1, 1972, 196 p.

Mihalache Brudiu, *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova*, BiblArh, Serie complementară 2, 1974, 280 p.

Silvia Marinescu-Bîlcu, *Cultura Precucuteni pe teritoriul României*, BiblArh 22, 1974, 272 p., 34 pl.

Eugen Comșa, *Istoria comunităților culturii Boian*, BiblArh 23, 1974, 272 p.

Petre Roman, *Cultura Coșofeni*, BiblArh 26, 1976, 216 p., 118 pl.

Mircea Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, BiblArh 30, 1977, 391 p.

Petre I. Roman, Ioan Nemeti, *Cultura Baden în România*, BiblArh 31, 1978, 159 p.

Sebastian Morintz, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii, I, Epoca bronzului în spațiul carpato-balcanic*, BiblArh 34, 1978, 216 p.

Florea Mogoșanu, *Paleoliticul din Banat*, 1978, 152 p., 2 pl.

Marin Cârciumaru, *Mediul geografic în Pleistocenul superior și culturile paleolitice din România*, 1980, 268 p., 88 fig.

Ion T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul României. Aspectul cultural Stoicani-Aldeni*, 1984, 184 p.

Eugen Comșa, *Neoliticul pe teritoriul României, Considerații*, BiblArh 48, 1987, 198 p.

Alexandru Păunescu, *Ripiceni-Izvor. Paleolitic și mezolitic*, BiblArh 52, 1993, 228 p.

Eugen Comșa, *Figurinele antropomorfe din epoca neolitică pe teritoriul României*, 1995, 224 p.

Mircea Petrescu-Dîmbovița, Marilena Florescu, Adrian C. Florescu, *Trușești. Monografie arheologică*, 1999, 842 p.

Mircea Petrescu-Dîmbovița, *Realizări și perspective în cercetarea culturii Cucuteni (Discurs de recepție)*, 2001, 40 p.

Eugen Comșa, Gheorghe Cantacuzino, *Necropola neolitică de la Cernica*, 2001, 254 p.

Petre Roman, Ann Dodd-Oprișescu, *Ostrovul Corbului între km fluviali 911–912. Morminte și așezări preistorice*, 2008, 182 p.

Ion Motzoi-Chicideanu, *Obiceiuri funerare în epoca bronzului la Dunărea Mijlocie și Inferioară*, vol. I–II, 2011, 900 p., 472 pl.

Radu-Alexandru Dragoman, *O biografie a ceramicii neolitice de la Vădastra*, 2013, 168 p., 6 fig.

În domeniul **arheologiei protoistorice**, studiile monografice ilustrează aspecte ale habitatului, lumea funerară, categorii de artefacte, descoperiri numismatice ș.a.:

Alexandru Vulpe, *Necropola hallstattană de la Ferigile*, BiblArh 11, 1967, 208 p., XII pl., o hartă.

Dumitru Berciu, *Arta traco-getică*, BiblArh 14, 1969, 234 p.

- Constantin Preda, *Monedele geto-dacilor*, BiblArh 19, 1973, 564 p.
- Dumitru Protase, *Un cimitir dacic din epoca romană la Soporu de Cîmpie*, BiblArh 27, 1976, 115 p., 24 pl.
- Mircea Macrea, Ioan Glodariu, *Așezarea dacică de la Arpașu de Sus*, 1976, 112 p.
- Ioan I. Russu, *Elemente traco-getice în Imperiul roman și în Byzantium*, 1976, 182 p.
- Radu Vulpe, *Studia thracologica*, 1976, 336 p.
- Ion Horațiu Crișan, *Burebista and his time*, 1978, 253 p.
- Dumitru Berciu, *Buridava dacică*, BiblArh 40, 1981, 289 p.
- Constantin Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, BiblArh 47, 1986, 200 p.
- Constantin C. Petolescu, *Decebal, regele Daciei*, 1991, 112 p.
- Carmen Maria Petolescu, *Monedele regelui Coson*, 2011, 128 p., 20 pl.
- Radu Vulpe, *Studii privind protoistoria Daciei*, ediție îngrijită de dr. Doina Olariu, 2013, 406 p.
- Alexandru Vulpe, *Istorie și arheologie sau arheologie și istorie: Prima Epocă a Fierului în România (Discurs de recepție)*, 2013, 48 p.

În ceea ce privește **arheologia epocii clasice**, pot fi remarcate numeroase contribuții de tip monografic, fie referitoare la situri esențiale pentru arheologia românească (*Tropaeum Traiani*, *Tomis*) sau la anumite populații, personalități, epoci ori manifestări arheologico-istorice, fie culegeri de studii acoperind o gamă variată de aspecte ale antichității clasice, incluzând aspecte epigrafice și numismatice:

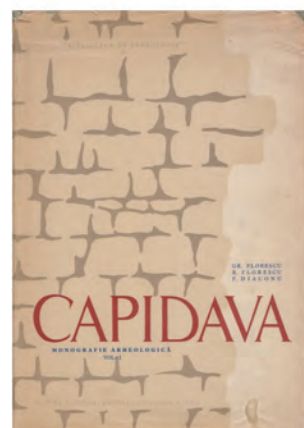
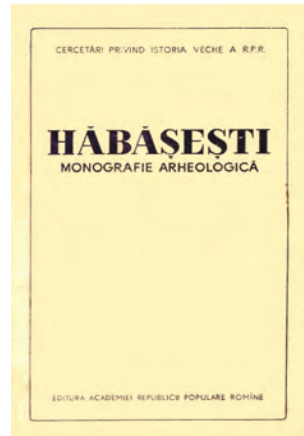
- Florea Bobu Florescu, *Monumentul de la Adamklissi – Tropaeum Traiani*, București, 1961², 751 p.
- Iorgu Stoian, *Tomitana, Contribuții epigrafice la istoria cetății Tomis*, BiblArh 6, 1962, 384 p.
- Dumitru Tudor, *Oltenia romană*, 1968¹, 605 p., 6 pl.; 1978², 520 p., 5 pl.
- Dumitru Tudor, *Podurile romane de la Dunărea de Jos*, 1971, 211 p., 3 pl.
- Dumitru Protase, *Riturile funerare la daci și daco-romani*, BiblArh 16, 1971, 221 p.
- Ioan I. Russu, *Dacia și Pannonia Inferior în lumina diplomei militare din anul 123*, 1973, 270 p.
- Alexandru Suceveanu, *Viața economică în Dobrogea romană*, BiblArh 28, 1977, 179 p.
- Alexandru Barnea, Ion Barnea (coordonator), Ioana Bogdan Cătănicu, arhitect Monica Mărgineanu Cârstoiu, Gheorghe Papuc, *Tropaeum Traiani, I, Cetatea*, BiblArh 35, 1979, 258 p., 176 fig.
- Constantin Preda, *Callatis. Necropola romano-bizantină*, BiblArh 38, 1980, 224 p., 3 pl. color, 3 pl. alb-negru, 1 pliant
- Ioan I. Russu, *Daco-geții în Imperiul roman*, 1980, 116 p.
- Ioan Glodariu, *Așezări dacice și daco-romane la Slimnic. Contribuții la continuitatea dacilor în Dacia romană*, 1981, 191 p., 85 fig.
- Gheorghe Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, BiblArh 43, 1984, 188 p.
- Mihai Sâmpetru, *Tropaeum Traiani. II, Monumentele romane*, BiblArh 45, 1984, 197 p.
- Mihail Zahariade, *Moesia Secunda, Scythia și Notitia Dignitatum*, BiblArh 49, 1988, 200 p.
- Dionisie M. Pippidi, *Studii de istorie și epigrafie*, 1988, 278 p.
- Gheorghe Săulescu, *Descrierea istorico-geografică a cetății caput Bovis (Capul Boului seau Ghertina)*, 1991, 128 p.

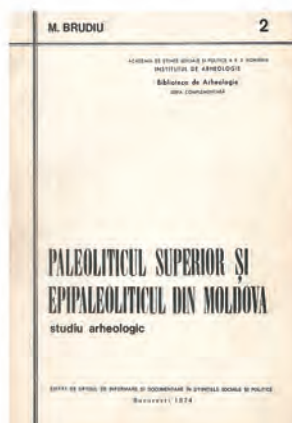
- Mihail Macrea, Nicolae Gudea, Ioan Moțu, *Praetorium. Castrul și așezarea romană de la Mehadia*, 1993, 214 p.
- Alexandru Suceveanu, *Alexandru cel Mare*, 1993, 240 p.
- Emilian Popescu, *Christianitas Daco-Romana: florilegium studiorum*, 1994, 496 p.
- Mihai Popescu, *La religion dans l'armée romaine de Dacie*, 2004, 368 p., 35 pl.
- Ioan Piso, *Colonia Dacica Sarmizegetusa. I. Le Forum Vetus de Sarmizegetusa*, 2006, 332 p.
- Raymund Netzhammer, *Antichitățile creștine din Dobrogea*, ediție îngrijită de Alexandru Barnea, 2005¹, 209 p., 2006², 226 p.
- Constantin C. Petolescu, *Contribuții la istoria Daciei romane (I)*, 2007¹, 2014², 352 p.
- Mihail Macrea, *Viața în Dacia romană*, 2007², 416 p.
- Mihai Bărbulescu, *Signum originis (Religie, artă și societate în Dacia romană)*, 2009, 302 p.
- Alexandru Suceveanu, *Opuscula Scythica. Grecs et Romans au Bas Danube*, 2009, 410 p.
- Vasile Christescu, *Istoria militară a Daciei romane*, C. Christescu, C.C. Petolescu (eds.), 2010, 303 p., 1 pl.
- Constantin C. Petolescu, *Dacia. Un mileniu de istorie*, 2010¹, 2014², 384 p.
- Alexandru Barnea, *Tropaeum Traiani. III, Tezaurul de denari romani republicani*, 2011, 56 p., 67 pl.
- Antidoron – centenarul acad. Emil Condurachi (1912–2012)*, ediție îngrijită de Zoe Petre, 2012, 78 p.
- Carmen Maria Petolescu, *Daco-Moesica. Studii de numismatică și gliptică*, C.C. Petolescu, Ș. Vasiliță (eds.), 2017, 364 p.
- Constantin C. Petolescu, *La romanité daco-mésienne et l'ethnogenèse des roumains*, 2018, 228 p. și o hartă.
- La Dacie et l'Empire Romain. Mélanges d'épigraphie et d'archéologie offerts à Constantin C. Petolescu*. Edités par Mihai Popescu, Irina Achim et Florian Matei-Popescu, București, 2018, 354 p.

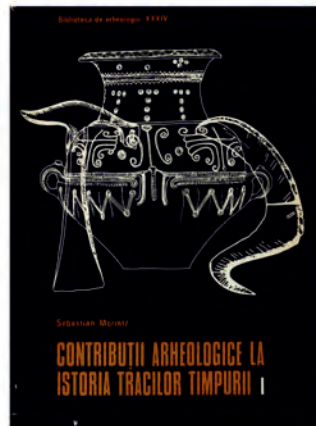
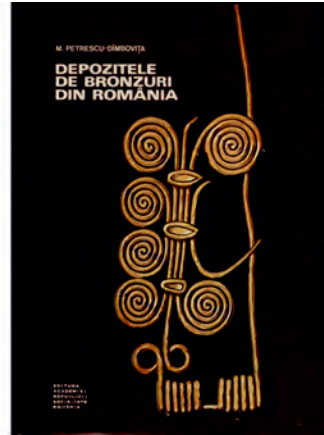
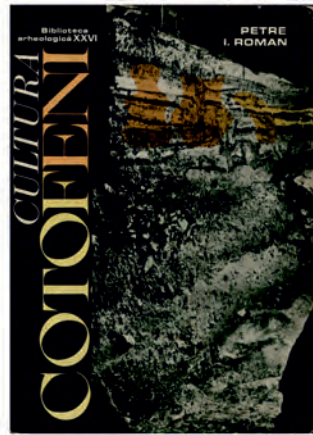
Domeniul **arheologiei epocilor post-romană, a migrațiilor și medievală** înregistrează atât contribuții monografice despre situri arheologice și categorii de artefacte cercetate pe teritoriul românesc, cât și culegeri de studii referitoare la probleme diverse implicând spațiul european în aceleași perioade.

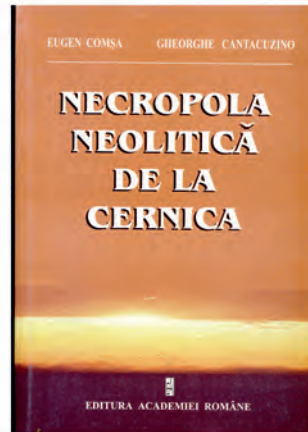
- Mircea D. Matei, *Contribuții arheologice la istoria orașului Suceava*, BiblArh 6, 1963, 184 p., 1 pl.
- Gheorghe Diaconu, *Tîrgșor; necropola din secolele III–IV e.n.*, BiblArh 8, 1965, 331 p.
- Dumitru Protase, *Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticii*, BiblArh 9, 1966, 251 p.
- Bucur Mitrea, Constantin Preda, *Necropole din secolul al IV-lea e.n. în Muntenia*, BiblArh 10, 1966, 403 p.
- Eugenia Zaharia, *Săpăturile de la Dridu. Contribuție la arheologia și istoria perioadei de formare a poporului roman*, BiblArh 12, 1967, 270 p.
- Gheorghe Ștefan, Ion Barnea, Maria Comșa, Eugen Comșa, *Dinogetia, I, Așezarea feudală timpurie de la Biseriçuța-Garvăn*, BiblArh 13, 1967, 411 p., 7 pl.

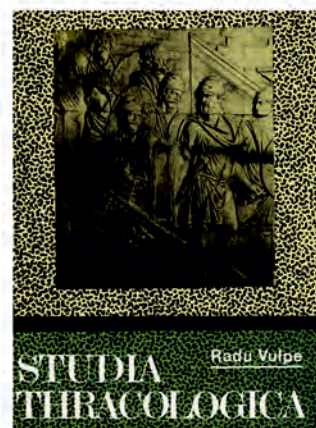
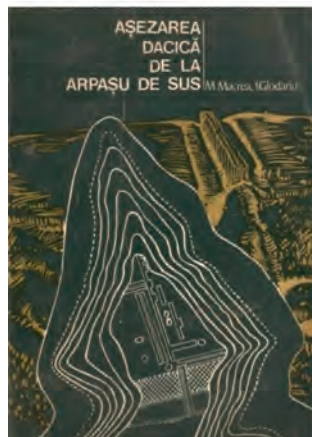
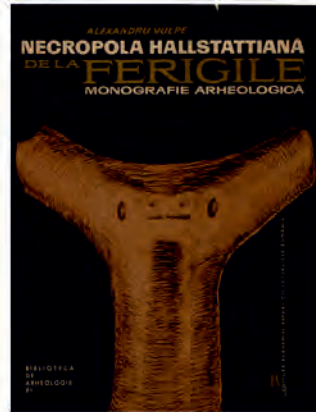
- Nicolae Constantinescu, *Coconi. Un sat din Cîmpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrîn*, BiblArh 17, 1972, 311 p.
- Petre Diaconu, Dumitru Vilceanu, *Păcuiul lui Soare. Cetatea bizantină*, vol. I, BiblArh 18, 1972, 279 p.
- Gheorghe Bichir, *Cultura carpică*, BiblArh 20, 1973, 412 p.
- Ligia Bârzu, *Continuitatea populației autohtone în Transilvania în secolele IV–V (Cimitirul I de la Bratei)*, BiblArh 21, 1973, 308 p.
- Suzana Dolinescu-Ferche, *Așezări din secolele III și VI e.n. în sud-vestul Munteniei. Cercetările de la Dulceanca*, BiblArh 24, 1974, 157 p.
- Elena Busuioc, *Ceramica de uz comun nesmălțuită din Moldova*, BiblArh 25, 1975, 90 p., 24 pl.
- Eugenia Zaharia, *Populația românească în Transilvania în secolele VII–VIII (Cimitirul nr. 2 de la Bratei)*, 1977, 140 p.
- Petre Diaconu, Silvia Baraschi, *Păcuiul lui Soare. Așezarea medievală*, vol. II, BiblArh 29, 1977, 219 p., 10 pl.
- Maria Comșa, *Cultura materială veche românească (Așezările de la Bucov Ploiești)*, BiblArh 33, 1978, 181 p., 1 pl., 3 pliante
- Ligia Bârzu, *Continuitatea creației materiale și spirituale a poporului român pe teritoriul fostei Dacii*, BiblArh 37, 1979, 111 p., 19 pl.
- Radu Popa, Monica Mărgineanu Cârstoiu, *Mărturii de civilizație medievală românească*, 1979, 163 p., 94 fig., 3 pl.
- Mircea D. Matei, Emil I. Emandi, *Habitatul medieval rural din valea Moldovei și din Bazinul Șoimuzului Mare. Secolele XI–XVII*, 1982, 195 p.
- Nicolae Constantinescu, *Curtea de Argeș (1200–1400). Asupra începuturilor Țării Românești*, BiblArh 44, 1984, 170 p.
- Dan Gh. Teodor, *Civilizația romană la est de Carpați în secolele V–VII e.n. Așezarea de la Botoșana – Suceava*, BiblArh 46, 1984, 132 p.
- Mircea D. Matei, *Civilizația urbană românească. Contribuții (Suceava până la mijlocul secolului al XVI-lea)*, BiblArh 50, 1989, 222 p.
- Adrian Ioniță, Dan Căpățână, Nikolaus Boroffka, Rodica Boroffka, Adrian Popescu, *Feldioara–Marienburg. Contribuții arheologice la istoria Țării Bârsei /Archäologische Beiträge zur Geschichte der Burzenlandes*, 2004, 250 p.
- Adrian Ioniță, *Spațiul dintre Carpații meridionali și Dunărea Inferioară în secolele XI–XIII*, 2005, 228 p.
- Gheorghe Postică, *Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistrean (secolele V–XIII)*, 2007, 488 p.
- Gheorghe Diaconu, *Dacia în epoca primelor migrații (secolele al II-lea – al IV-lea d.Hr.)*, ediție îngrijită și prefațată de Radu Harhoiu, 2009, 162 p., 32 pl.
- Gheorghe I. Cantacuzino, *Începuturile orașului Cîmpulung și Curtea domnească. Aspecte ale civilizației urbane la Cîmpulung*, 2011, 237 p.
- Maria Crîngaci Țiplic, „Oaspeți germani” în sudul Transilvaniei. *Istorie, arheologie și arhitectură (sec. XII–XIII)*, 2011, 396 p., 60 pl., 7 hărți
- Paraschiva-Victoria Batariuc, *Civilizație medieval românească. Ceramica monumentală din Moldova*, 2012, 656 p.
- Ștefan Olteanu, Nina Grigore, *Orașul medieval Gherghița, județul Prahova (secolele XIV–XVII) în lumina cercetărilor istorice și arheologice*, 2016, 70 p., 67 fig.
- Ștefan Olteanu, *De la comunitatea obștească teritorială la constituirea statelor medievale românești de la mijlocul secolului al XIV-lea*, 2017, 115 p.

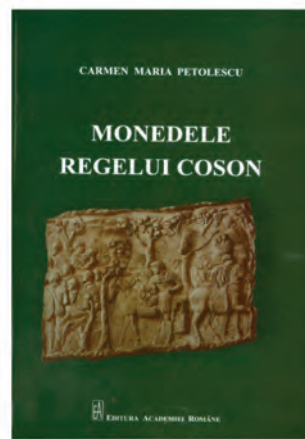
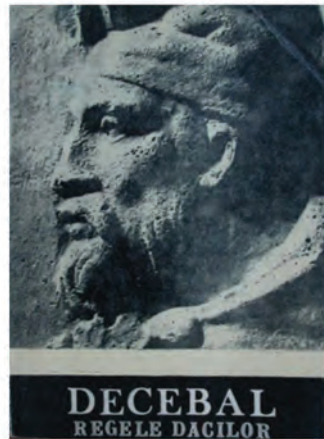
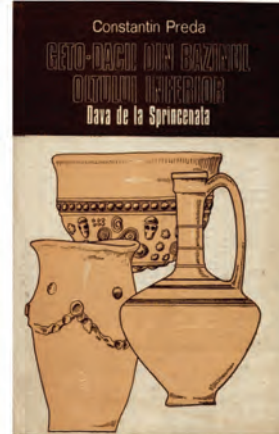
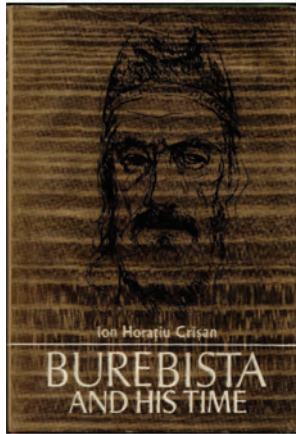

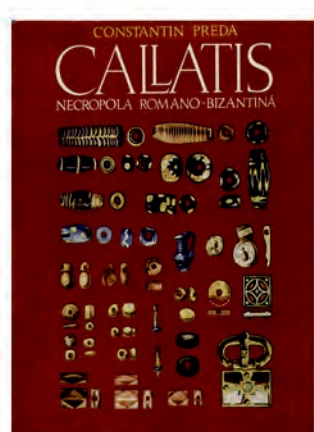
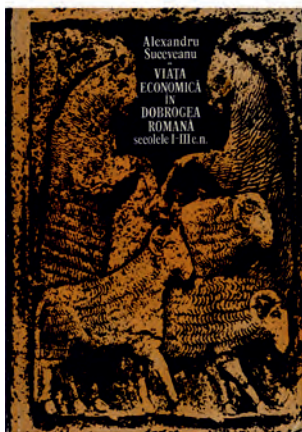
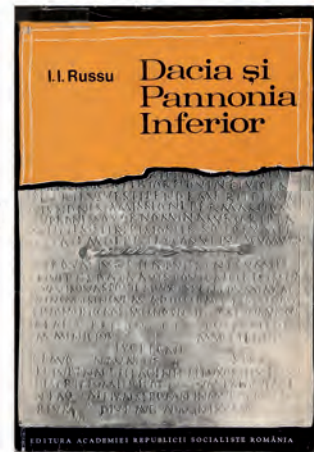
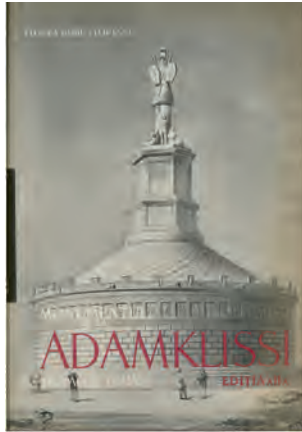

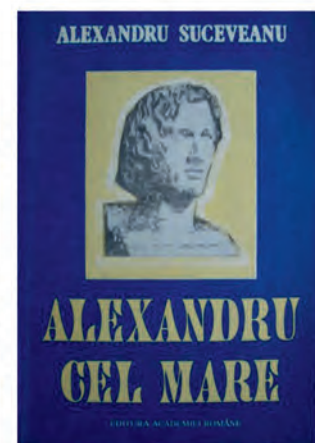
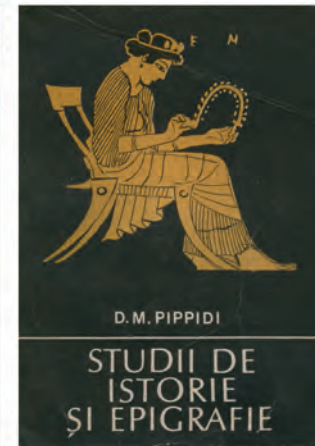
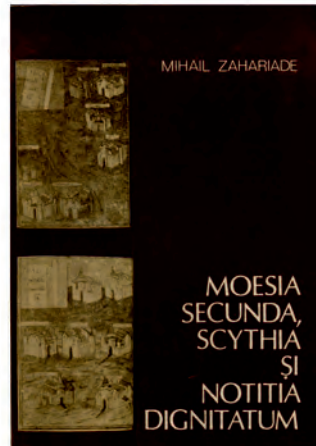
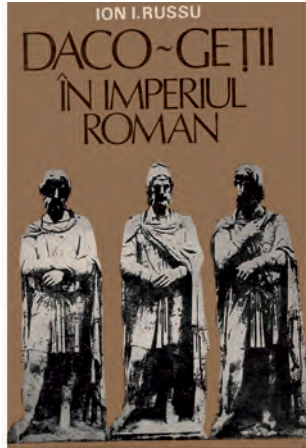

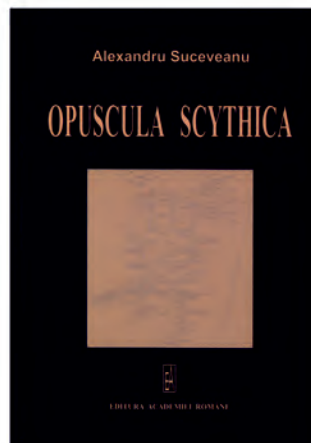
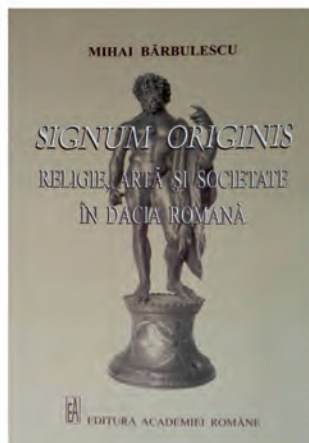
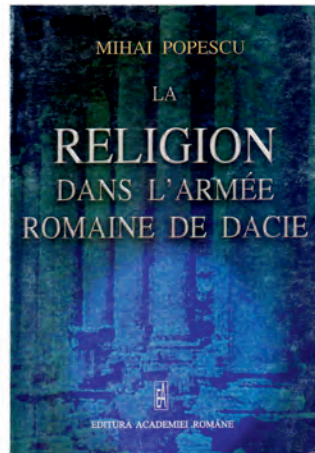
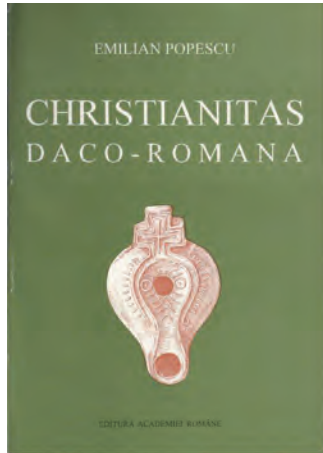

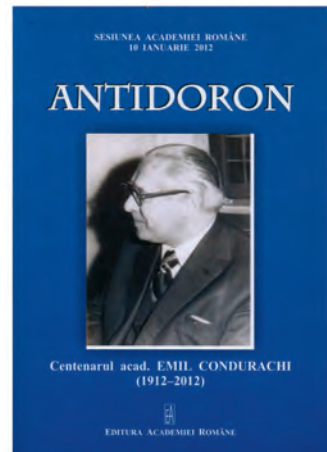

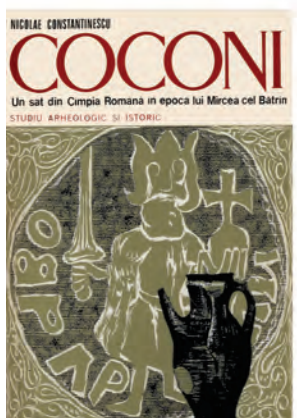
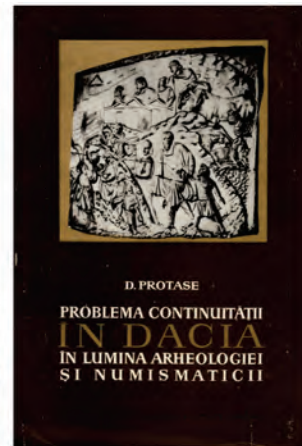
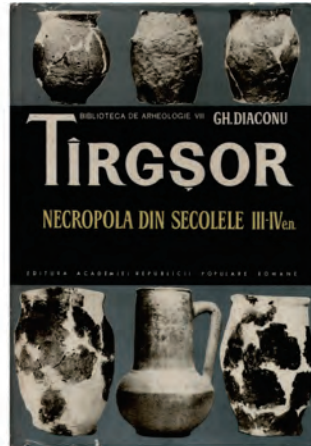

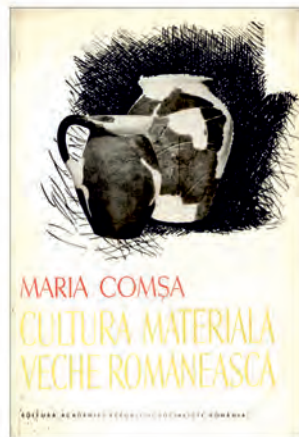
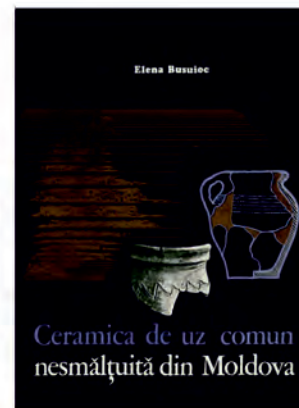
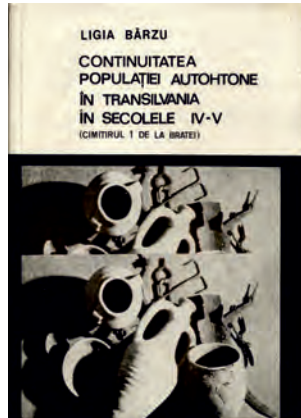

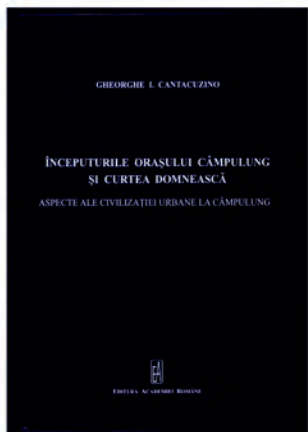
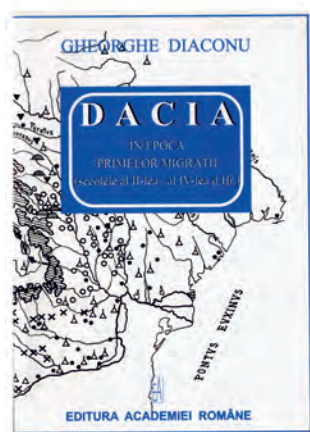

Prin natura activității lor și a misiunii Academiei Române, căreia Institutul îi este subordonat, cercetătorii Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” au participat la realizarea unor **publicații sintetice** dedicate istoriei naționale (tratate, enciclopedii), precum *Istoria României* (vol. I, 1960, 891 p., 190 fig., 16 pl.; II, 1962, 159 p., 20 pl.; III, 1964, 1259 p., 11 pl.; IV, 1964, 864 p., 16 pl.) sau volume apărute în seria *Biblioteca Historica Romaniae* (Constantin Daicoviciu, Emil Petrovici, Gheorghe Ștefan, *La formation du peuple roumain et de sa langue*, BHR 1, 1963, 67 p., 1 pl. și Emil Condurachi, *L'archéologie roumaine au XXe siècle*, BHR 3, 1963, 104 p., 18 pl.). Amintim aici și seria *Din istoria Dobrogei*, dedicată provinciei istorice în care aceștia au fost în mod special activi (Dionisie M. Pippidi, Dumitru Berciu, *Din istoria Dobrogei I. Geți și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri pînă la cucerirea romană*, BHR 2, 1965, 344 p., 13 pl.; Radu Vulpe, Ion Barnea, *Din istoria Dobrogei II. Romanii la Dunărea de Jos*, BHR 4, 1968, 591 p.; Ion Barnea, Ștefan Ștefănescu, *Din istoria Dobrogei III. Bizantini, Români și Bulgari la Dunărea de Jos*, BHR 9, 1971, 441 p.).

Șantierul arheologic inițiat de către Vasile Pârvan la Histria în anul 1914 devine unul dintre cele mai importante șantiere-școală, continuând colaborarea cu Universitatea din București (și aceasta transformată și reorganizată). **Seria monografică Histria. Rezultatele cercetărilor** (*Les résultats des fouilles*) începe în anul 1954 și s-a dovedit una dintre cele mai longevive, chiar dacă, din varii motive, nu toate volumele au apărut la Editura Academiei Române, unele dintre ele beneficiind de acordul dintre Academia Română și l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres (Paris):

Histria. Monografie arheologică, vol. I, *Histria I*, Editura Academiei R.P.R., București, 1954, 590 p.

Histria. Monografie arheologică, vol. II, *Histria II*, Editura Academiei R.S.R., București, 1966, sub îngrijirea acad. Emil Condurachi, 560 p. și planșe

Constantin Preda, Nubar Hamparțumian, *Histria III. Descoperirile monetare 1914–1970*, Editura Academiei R.S.R. – Diffusion de Boccard, București – Paris, 1973, sub redacția D.M. Pippidi, 258 p.

Petre Alexandrescu, *Histria IV. La céramique d'époque archaïque et classique, VIIe–IVe s.*, Editura Academiei R.S.R., București, 1978, sous la rédaction de D.M. Pippidi, 144p., 71 pl.

Maria Coja, Pierre Dupont, *Histria V. Ateliers céramiques*, Editura Academiei R.S.R. și Editions du C.N.R.S., București – Paris, 1979, sous la rédaction de D.M. Pippidi, 170 p., 20 pl.

Alexandru Suceveanu, Anișoara Sion, Gheorghe Poenaru-Bordea, Gheorghe Vecerdea, *Histria VI. Les thermes romains*, Editura Academiei R.S.R., București, 1982, sous la rédaction de D.M. Pippidi, 256 p., 91 pl.

Petre Alexandrescu, avec le concours de l'architecte Anișoara Sion et d'Alexandru Avram et la collaboration de Maria Alexandrescu-Vianu, Albert Baltres, Iulian Bîrzescu, Nicolae Conovici, Pierre Dupont, Cristina Georgescu, Mihai Măcărescu et Konrad Zimmermann, *Histria VII. La zone sacrée d'époque grecque (fouilles 1915–1989)*, Editura Academiei Române, București, 2005, 551 p., 124 pl., 17 fig., 15 pliante

Alexandru Avram, *Histria VIII. Les timbres amphoriques. 1. Thasos*, Editura Enciclopedică – Diffusion de Boccard, București – Paris, 1996, sous la rédaction de Petre Alexandrescu, 176 p., 44 pl.

Niculae Conovici, *Histria VIII. Les timbres amphoriques. 2. Sinope (Touiles timbrées comprises)*, Editura Enciclopedică – Diffusion de Boccard, București – Paris, 1998, sous la rédaction de Petre Alexandrescu, 206 p., 47 pl.

Maria Alexandrescu Vianu, *Histria IX. Les statues et les reliefs en pierre*, Editura Enciclopedică, București, 2000, sous la rédaction de Petre Alexandrescu, 178 p., 102 pl.

Alexandru Suceveanu, *Histria X. La céramique romaine des I-er – III-e siècles ap. J.C.*, CIMEC, București, 2000, 192 p., 84 pl.

Catrinel Domăneanțu, *Histria XI. Le bols hellénistiques à décor en relief*, CIMEC, București, 2000, 146 p., 53 pl. 21 hărți.

Monica Mărgineanu Cârstoiu, *Histria XII. Architecture greque et romaine. Membra disiecta*, Editura Academiei Române, București, 2006, 490 p., 7 anexe, 144 pl. (relevee) și 87 pl. (fotografii).

Alexandru Suceveanu, *Histria XIII. La Basilique épiscopale (les résultats des fouilles)*, Editura Academiei Române, București, 2007, 236 p., 82 pl.

Vasilica Lungu, *Histria XIV. La céramique de style West Slope*, avec la collaboration de Pierre Dupont, Editura Academiei Române, București, 2013, 307 p., 33 pl.

Iulian Bîrzescu, *Histria XV. Die archaischen und frühklassischen Transportamphoren*, Editura Enciclopedică, București, 2012, 356 p., 120 fig.

Conectarea la cercetarea internațională, deosebit de importantă pentru specificul activității de cercetare în sine, s-a materializat prin publicarea, sub egida Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, a seriei *Inventaria Archaeologica, Corpus des ensembles archéologiques*, sous la direction de M.-E. Mariën, Roumanie, publié par la Section d'histoire de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie sous la rédaction de Ion Nestor, în care au apărut nouă fascicule:

Dépôts de l'âge du bronze moyen, par Dorin Popescu et Mircea Russu, Fascicule 1 (R 1 – R 4, 17 feuilles), 1966.

Dépôts de l'âge du bronze tardif, par Alexandrina D. Alexandrescu, Fascicule 2 (R 15 – R 16, 10 feuilles), 1966.

Le trésor dace en argent de Sîncrăieni, par Dorin Popescu, Fascicule 3 (R 17, 11 feuilles), 1967.

Dépôts de l'âge du bronze tardif de Băleni, par Dorin Popescu, Fascicule 4 (R 18, 14 feuilles), 1967.

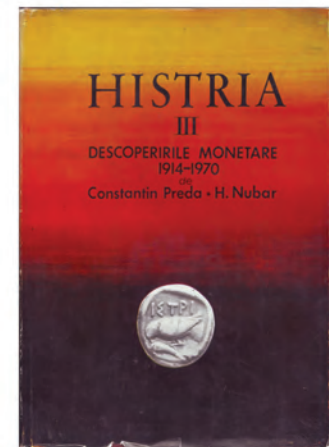
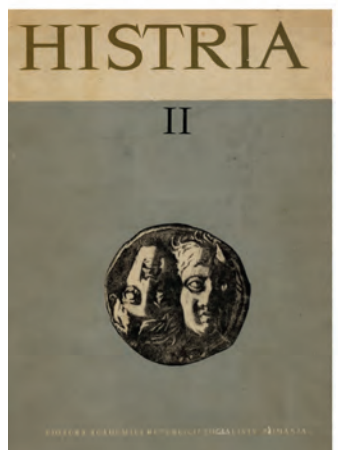
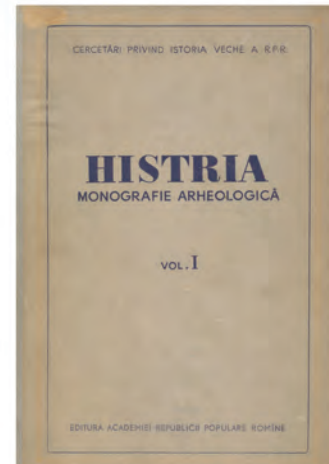
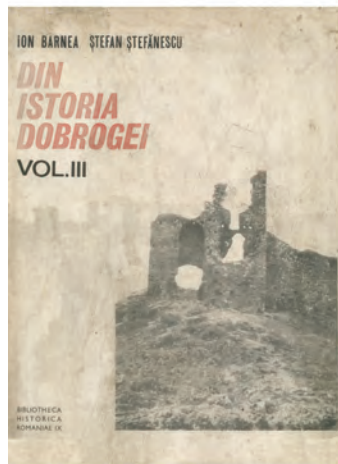
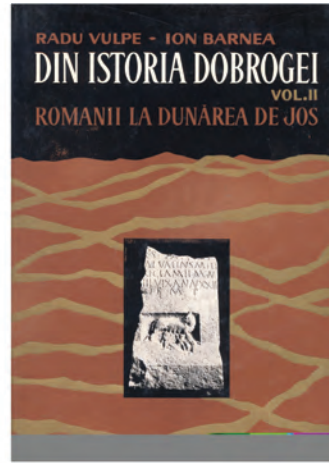
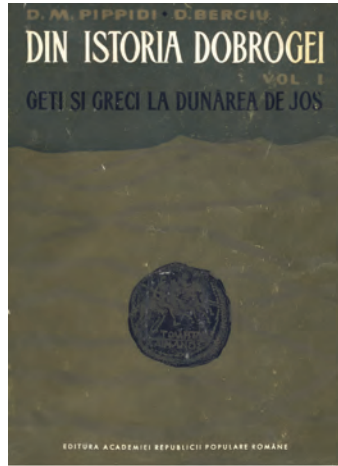
Trésors daces en argent des collections de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie, par Dorin Popescu, Fascicule 5 (R 19 – R 23, 15 feuilles), 1968.

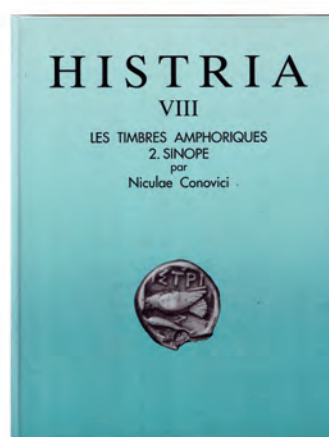
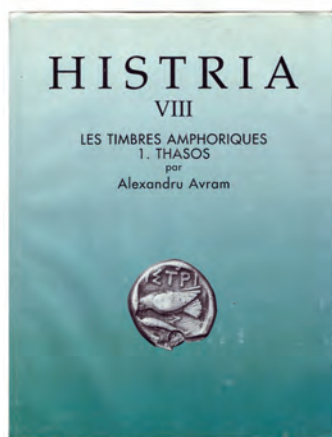
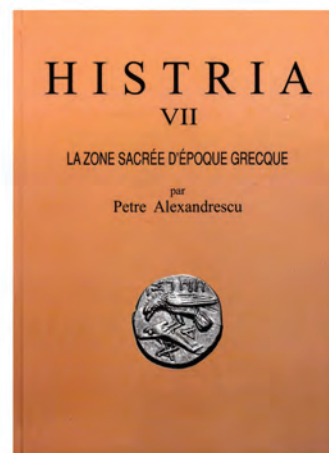
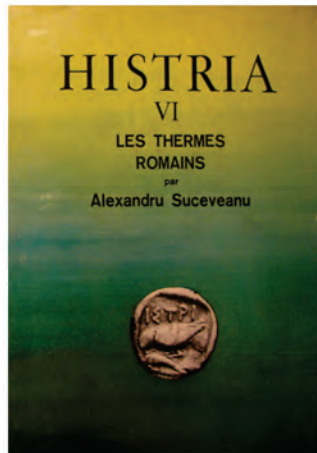
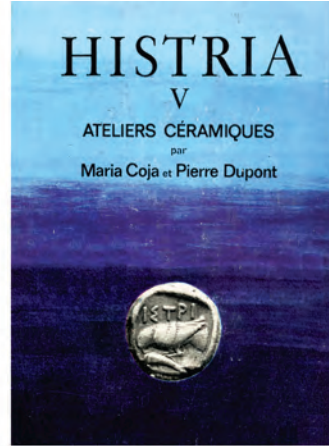
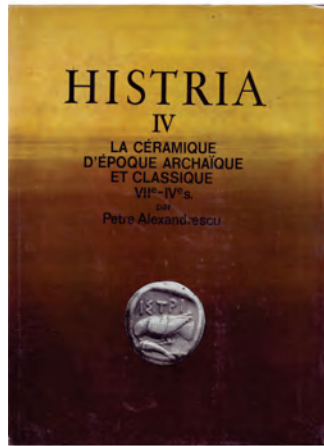
Dépôts de l'âge du bronze tardif du nord-ouest de la Transylvanie, par Tiberiu Bader, Fascicule 6 (R 24 – R 30, 17 feuilles), 1971.

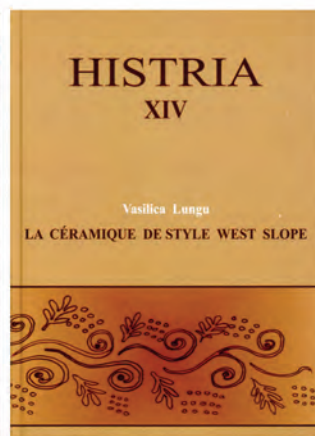
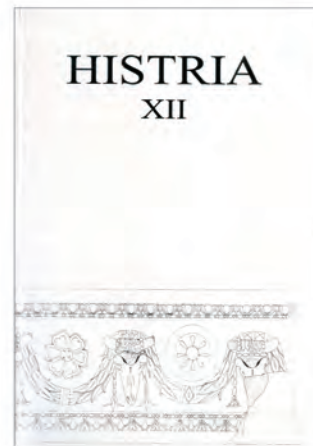
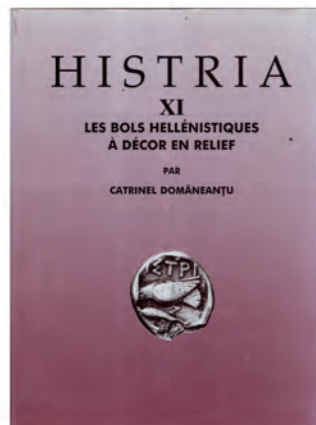
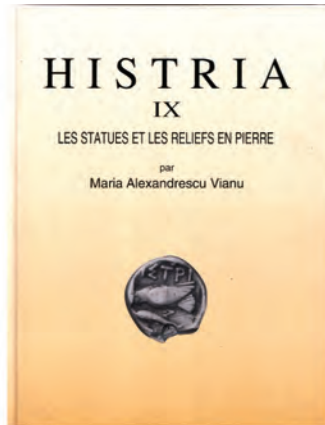
Dépôts de l'âge du bronze tardif, par Mircea Petrescu-Dîmbovița et Marilena Florescu, Fascicule 7 (R 31 – R 41, 13 feuilles), 1971.

La nécropole du IVe siècle de n. é. à Miorcani, par Ion Ioniță, Fascicule 8 (R 42 – R 51, 15 feuilles), 1977.

La nécropole carpe des IIe–IIIe siècles de n. é. à Văleni, par Ion Ioniță et Vasile Ursache, Fascicule 9 (R 52 – R 63, 14 feuilles), 1977.

În ceea ce privește domeniul arheologiei clasice și epigrafiei, conectarea la cercetarea internațională s-a materializat treptat în inițierea și realizarea de către cercetători de la institutele Academiei a seriilor de **corpora de inscripții și cataloage de colecții**, unele dintre ele beneficiind, în ciuda unui regim politic închisat, de colaborarea cu Académie des Inscriptions et Belles-Lettres de la Paris, Union Académique Internationale, Associazione Internazionale di Archeologia Classica, Deutsches Archäologisches Institut, precum:

Petre Alexandrescu, Suzana Dimitriu, *Corpus vasorum antiquorum* : Roumanie. 1. : Bucarest : Fascicule 1 : Institut d'Archéologie, Musée National des Antiquités, 1965, 54 p., 45 pl.

Petre Alexandrescu, Suzana Dimitriu, *Corpus vasorum antiquorum* : Roumanie. 2. : Bucarest : Fascicule 2 : Collection Dr. Georges et Maria Severeanu (Musée de la Ville de Bucarest) et collections privées, Union Académique Internationale, 1968, 44 p., 43 pl.

Dionisie M. Pippidi, *Scythica Minora. Recherches sur les colonies grecques du littoral roumain de la Mer Noire*, Editura Academiei R.S.R. – Adolf M. Hakkert BV, București – Amsterdam, 1975, 314 p., 24 pl.

Dionisie M. Pippidi, *Parerga, Écrits de Philologie, d'Épigraphie et d'Histoire ancienne*, Editura Academiei – Société d'Édition Les Belles Lettres, București – Paris, 1984, 296 p.

Existența unui bogat patrimoniu din categoria *lapidarium* a impus un ritm impresionant publicării pieselor. Astfel, o parte a sculpturilor antice a fost publicată de către Gabriella Bordenache, *Sculture grece e romane del Museo Nazionale di Antichità di Bucarest. I. Statue e rilievi di culto, elementi architettonici e decorativi*, București, 1969, iar inscripțiile⁶ au intrat în diversele *corpora* publicate în **colecția *Inscripții antice din Dacia și Scythia Minor (Inscriptiones Daciae et Scythiae Minoris antiquae)***, sub îngrijirea a doi iluștri reprezentanți ai epigrafiei din România, Dinonisie M. Pippidi (București) și Ioan Iosif Russu (Cluj-Napoca). Această colecție a fost concepută în două serii: *Inscripțiile Daciei romane / Inscriptiones Daciae Romanae*, abreviere IDR (din care au apărut până acum opt volume) și *Inscripțiile din Scythia Minor / Inscriptiones Scythiae Minoris*, abreviere ISM (cu șase volume apărute). La acestea se adaugă un volum cuprinzând inscripțiile grecești și latine târzii, deopotrivă din Dacia și Dobrogea antică (Emilian Popescu, *Inscripțiile grecești și latine din secolele IV–XIII descoperite în România*, *Collectiones Inscriptiones Daciae et Scythiae Minoris Antiquae*, 1976, 440 p., 84 pl.). Volumele au apărut în limba română, cu excepția a trei tomuri publicate în limba franceză⁷.

⁶ Vezi, în acest sens, Constantin C. Petolescu, Mihai Popescu, *Culegerea de inscripții grecești și latine din România*, în volumul *Editura Academiei Române 70*, București, 2018, p. 54–60.

⁷ Vezi și Constantin C. Petolescu, *Noi izvoare privind istoria veche a României*, *Academica*, nr. 3, martie 2019, anul XXIX, 341, p. 48 și notele 1–3.

1. *Inscriptiones Daciae Romanae / Inscriptiile Daciei Romane (IDR)*, colecție coordonată de Dionisie M. Pippidi și Ioan Iosif Russu, București

IDR I: Ioan I. Russu, *I. Introducere istorică și epigrafică. Diplomele militare. Tăblițele cerate (Prolegomena historica et epigraphica. Diplomata militaria, tabulae ceratae)*, 1975, 285 p., 2 pl.

IDR II: Ioan I. Russu, Grigore Florescu, Constantin C. Petolescu, *Oltenia și Muntenia, Pars meridionalis, inter Danuvium et Carpatos montes*, 1977, 276 p., 46 pl.

IDR III.1: Ioan I. Russu, în colaborare cu Nicolae Gudea, Volker Wollmann și Milena Dušanić, III/1, *Dacia Superior 1, zona de sud-vest (teritoriul dintre Dunăre, Tisa și Mureș), Dacia superior 1: Pars occidentalis*, 1977, 287 p., 2 pl.

IDR III.2: Ioan I. Russu, în colaborare cu Ioan Piso și Volker Wollmann, III/2, *Dacia Superior, 2, Ulpia Traiana Dacica (Sarmizegetusa)*, 1980, 484 p.

IDR III.3: Ioan I. Russu, în colaborare cu Octavian Floca și Volker Wollmann, III/3, *Dacia Superior, 3, Pars media, zona centrală (teritoriul dintre Ulpia Traiana, Micia, Apulum, Alburnus Maior, Valea Crișului)*, 1984, 469 p.

IDR III.4: Ioan I. Russu, *Dacia Superior, 4, Pars orientalis/zona răsăriteană*, 1988, 302 p.

IDR III.5: Ioan Piso, *Inscriptions d'Apulum* (deux fascicules), Paris, 2001 (Mémoires de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres, XXIV), 580 p.

IDR III.6: Cloșca L. Băluță, *Apulum. Instrumentum domesticum*, 1999, 276 p.

2. *Inscriptiones Scythiae Minoris Graecae et Latinae / Inscriptiile din Scythia Minor (ISM)*

ISM I: Dionisie M. Pippidi, *Inscriptiones Histriae et viciniae / Histria și împrejurimile*, 1983, 544 p., 427 fig., 94 pl.

ISM II: Iorgu Stoian, *Inscriptiones Scythiae Minoris, Tomis et territorium / Tomis și teritoriul său*, 1987, 436 p., 95 pl.

ISM III: Alexandru Avram, *Inscriptions grecques et latines de Scythie Mineure, vol. III. Callatis et son territoire*, Editura Enciclopedică – Diffusion De Boccard, București – Paris, 1999, 638 p., 171 pl.

ISM IV: Emilian Popescu, *Inscriptions de Scythie Mineure. Tropaeum – Durostorum – Axiopolis*, Editura Academiei Române – Editura Basilica – Diffusion De Boccard, București – Paris, 2015, 412 p., 246 fig.

ISM V: Emilia Doruțiu-Boilă, *Inscriptiones Scythiae Minoris. Capidava – Troesmis – Noviodunum*, 1980, 351 p., 63 pl.

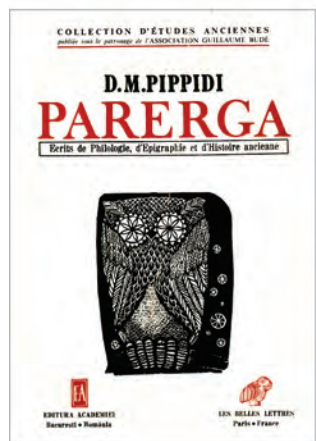
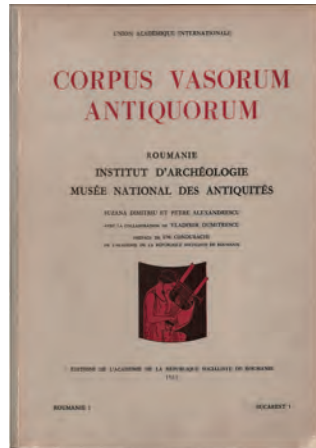
ISM VI.2: Alexandru Avram, Maria Bărbulescu, Livia Buzoianu, *Inscriptions de Scythie Mineure. Tomis et son territoire*, Editura Academiei Române – Diffusion De Boccard, Bucarest – Paris, 2018, 708 p., 127 pl.

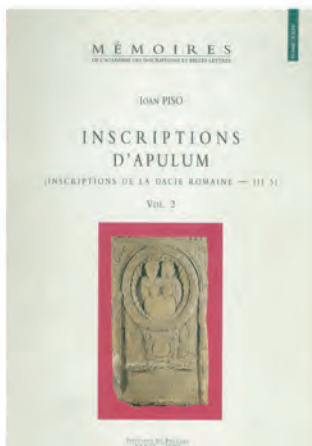
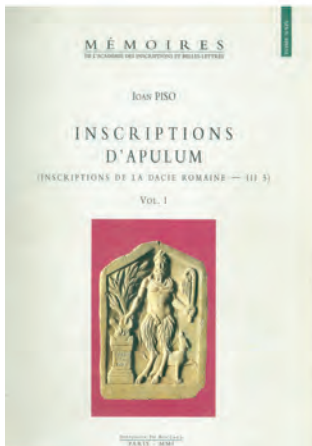
În același sens, pot fi amintite contribuțiile mai recente:

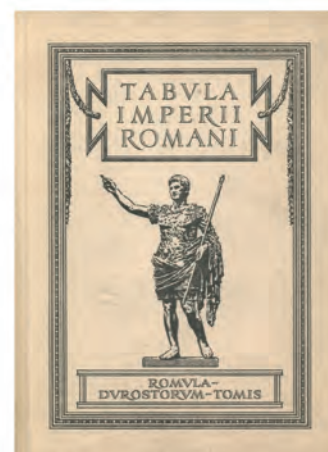
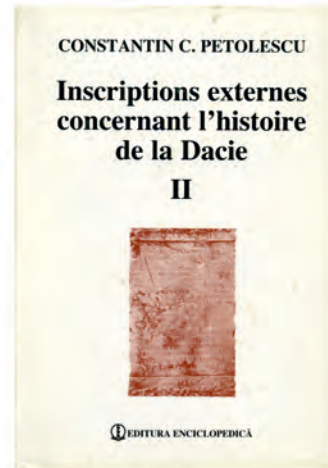
Constantin C. Petolescu, *Inscriptions de la Dacie romaine. Inscriptiones Daciae Romanae. Inscriptions externes concernant l'histoire de la Dacie (Ier–IIIe siècles) (IDRE)*, I–II, 1996–2000, 238 p., 8 pl. și 526 p.

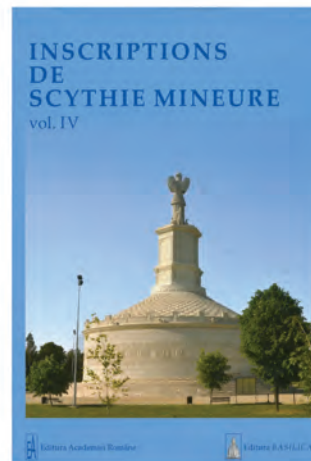
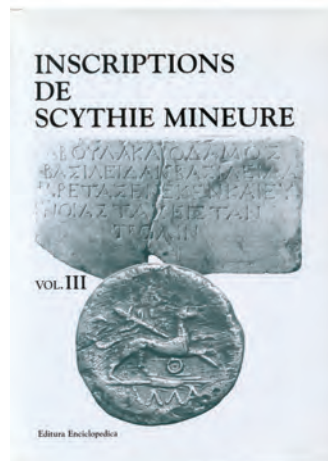
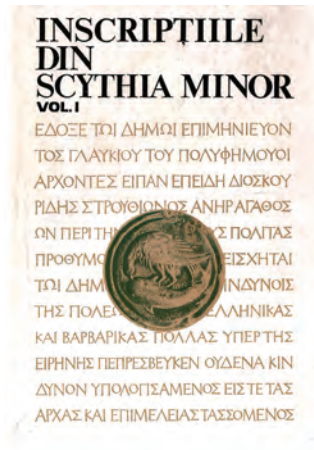
Constantin C. Petolescu, *Inscriptii latine din Dacia (ILD)*, vol. I–II, 2005–2016, 332 și 213 p.

precum și cele 37 de serii ale *Cronicii epigrafice a României*, publicată anual, începând din 1981, în revista SCIVA, de același autor.

Tot în context internațional sunt întocmite și publicate fascicule pentru teritoriul României din harta Imperiului Roman *Tabula Imperii Romani*, sub coordonarea lui Dumitru Tudor și Ioan I. Russu:

Dumitru Tudor, *Tabula Imperii Romani*: [L-35,1] *Drobeta, Romula, Sucidava*, 1965, 25 p., o hartă (cuprinde și părți din foile K-34, K-35, L-34, L-35).

Nicolae Gostar, Constantin Daicoviciu, Emil Condurachi, *Tabula Imperii Romani: Romula, Durostorum, Tomis*: sur la base de la Carte internationale du monde à l'échelle de 1: 1000000. L 35, 1969, 80 p.

Institutul de Arheologie organizează, singur sau în colaborare cu alte instituții, **congrese internaționale**, pentru care Editura Academiei Române publică, în condiții grafice competitive în epocă, volumele cu actele manifestărilor. Această activitate a fost ocazional continuată și după 1990. Exemple în acest sens sunt volumele:

Actes du IXe Congrès international d'études sur les frontières romaines (Mamaia, 6–13 septembre 1972), édités par Dionisie M. Pippidi, en collaboration avec les Editions Böhlau, Köln, Wien, 1974, 557 p., 74 pl.

Actes de la XIIe Conférence internationale d'études classiques EIRENE, (Cluj, 2–7 octobre 1972), București, 1975, 767 p.

Assimilation et résistance à la culture gréco-romaine dans le monde ancien, Travaux du VIe Congrès International d'études classiques (Madrid, septembre 1974), réunis et présentés par Dionisie M. Pippidi, en collaboration avec les Editions Les Belles Lettres, București – Paris, 1976, 551 p.

Dionisie M. Pippidi, Emilian Popescu (éds.), *Epigraphica*, Travaux dédiés au VIIe Congrès International d'Épigraphie Grecque et Latine (Constantza, 9–15 septembre 1977), București, 1977, 287 p.

Actes du IIe Congrès International de Thracologie (Bucarest, 4–10 sept. 1976), vol. I–II. *Histoire et archéologie*, édités par Radu Vulpe, président du Congrès, avec la collaboration de Constantin Preda, Alexandru Vulpe et Adriana Stoia; vol. III. *Linguistique, ethnologie (ethnographie, folkloristique et art populaire), anthropologie*, édités par Radu Vulpe, président du Congrès, avec la collaboration de Gheorghe Mihăilă, Romulus Vulcănescu et Dan Slușanschi, 1980, 470 p., 462 p., 461 p.

Colonne Trajane et Trophées romaines. Actes du Colloque franco-roumain « Études sur la Colonne Trajane. 1900 ans depuis l'inauguration (113–2013) », Bucarest, 28–29 octobre 2013. Recueillis et publiés par Constantin C. Petolescu, Martin Galinier et Florian Matei-Popescu, 2015, 289 p.

Divus Traianus. Travaux du Colloque International de Drobeta-Turnu Severin, 16–17 juin 2017, Recueillis et publiés par Constantin C. Petolescu, Martin Galinier et Florian Matei-Popescu, 2018, 228 p.

Nu trebuie uitate nici contribuțiile, cu mare încărcătură și valoare arheologice, publicate în **colecțiile *Biblioteca istorică* sau *Bibliotheca Historica Romaniae***. Inaugurată prin lucrarea lui Vasile Canarache, *Importul amforelor stampilate la Istria*,

BiblIst 1, 1957, 446 p., seria va continua prin lucrări diverse, de autor sau culegeri de studii, acoperind Antichitatea și Evul Mediu:

Dumitru Tudor, *Istoria sclavajului din Dacia romană*, BiblIst 2, 1957, 311 p., 3 pl.

Kurt Horedt, *Contribuții la istoria Transilvaniei în secolele IV–XIII*, BiblIst 7, 1958, 195 p.

Ioan I. Russu, *Illirii. Istoria, limba și onomastica, romanizarea*, BiblIst 17, 1969, 302 p.

Ștefan Olteanu, Constantin Șerban, *Meșteșugurile din Țara Românească și Moldova în sec. X–XVII*, BiblIst 20, 1969, 243 p.

Radu Popa, *Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea*, BiblIst 25, 1970, 301 p.

Petre Diaconu, *Les Petchénègues au Bas-Danube*, BiblIst 27, 1970, 158 p.

Dumitru Berciu, *Contributions à l'étude de l'art thraco-gète*, BHR 13, 1974, 240 p.

Dumitru Tudor, *Les ponts romains du Bas-Danube*, BiblIst 51, 1974, 176 p.

Relations between the Autochthonous Population and the Migratory Populations of the Territory of Romania. A Collection of Studies, editors Miron Constantinescu, Ștefan Pascu and Petre Diaconu, BiblIst 16, 1975, 323 p.

Vasile Neamțu, *La technique de la production céréalière en Valachie et en Moldavie jusqu'au XVIIIe siècle*, BiblIst 52, 1975, 269 p.

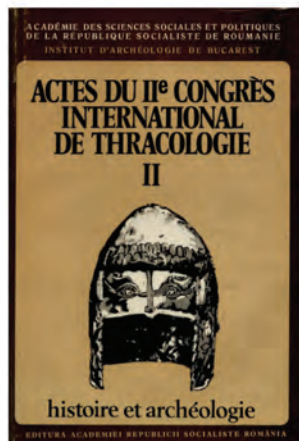
Petre Diaconu, *Les Coumans au Bas-Danube*, BiblIst 56, Bucarest, 1978, 158 p.

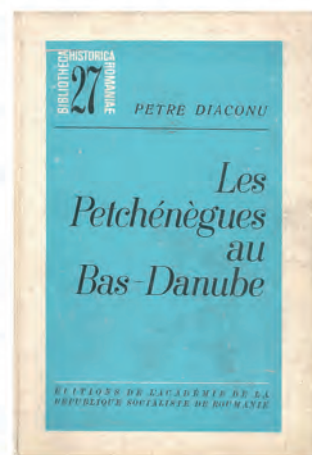
Virgil Mihăilescu Bîrliba, *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, BHR 23, 1980, 321 p.

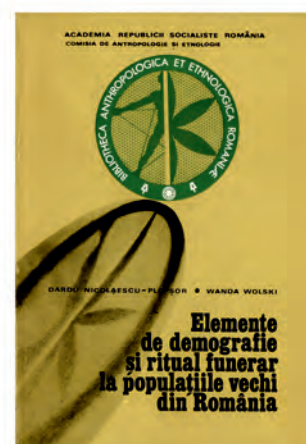
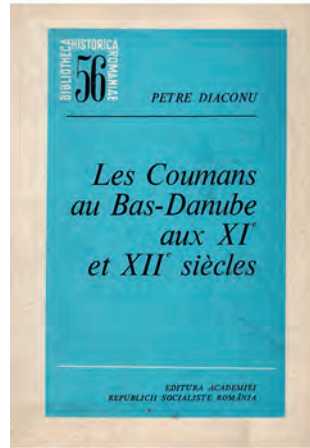
Se pot adăuga, pentru sfera relației cu domeniul arheologiei, și colecții precum *Bibliotheca Anthropologica et Ethnologica Romaniae* (de ex., Dardu Nicolăescu-Plopșor, Wanda Wolski, *Elemente de demografie și ritual funerar la populațiile vechi din România*, București, 1975, 292 p.)

Remarcăm și prezența contribuțiilor de natură arheologică în diverse culegeri de studii, precum volumul *Elenchus fontium historiae urbanae*, îngrijit de Paul Niedermaier (vol. 3, partea a treia, 2006, 256 p., cu Gheorghe I. Cantacuzino, Stela Cheptea, Oana Damian, Mircea D. Matei, Zeno-Karl Pinter drept editori) sau seria *Etudes byzantines et post-byzantines*, inițiată în anul 1979 și ajunsă la volumul VII, 2016 (de care s-au ocupat, alternativ, Eugen Stănescu, Nicolae-Șerban Tanașoca, Emilian Popescu, Tudor Teoteoi, Mihai Cățoi și Alexandru Madgearu).

În acest context aniversar, se cuvin amintite și seria *Honoraria* (redigat Victor Spinei), inaugurată în anul 2005, dedicată unor valoroși arheologi ai institutului ieșean (Mircea Petrescu Dîmbovița, Ion Ioniță, Silviu Sanie, Vigil Mihăilescu-Bîrliba, Dan Gh. Teodor), precum și seria *Florilegium Magistrorum Historiae Archaeologiaeque Antiquitatis et Medii Aevii* (curatores seriei Victor Spinei et Ionel Cîndea), aceasta din urmă, inaugurată în anul 2007, fiind rodul unei fructuoase colaborări între Editura Academiei Române și Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”.

Mare parte din publicațiile Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” apărute la Editura Academiei nu mai există decât în biblioteci. În ultimele decenii, inițiative private sau instituționalizate, dar fără apartenență ori participare a Institutului sau a Editurii, au trecut la digitizarea acestora și postarea pe internet. Ar fi deosebit de utilă o sistematizare a acestei activități, după modelul practicat la nivel internațional, la inițiativa și sub coordonarea Editurii, astfel încât să fie asigurate atât corectitudinea și legalitatea demersului, cât și păstrarea și continuitatea activității științifice și editoriale.

Bilanțul de mai sus exprimă prodigioasa producție în domeniul arheologiei a Editurii Academiei Române pe parcursul celor șapte decenii de la crearea sa, iar o asemenea tradiție oferă – pentru perioada următoare – garanția și a altor realizări de cel mai înalt nivel, la care institutul nostru este pregătit, interesat și onorat să colaboreze⁸.

⁸ La întocmirea acestui material, au contribuit mai mulți membri ai Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”: Cristina-Georgeta Alexandrescu, Mircea Babeș, Ancuța Boca, Oana Damian, Roxana Dobrescu, Raluca Kogălniceanu, Florian Matei-Popescu, Mihaela Mănucu-Adameșteanu, Eugen Nicolae, Liana Oța, Adriana Panaite, Constantin C. Petolescu, Anca-Diana Popescu, Cristian Schuster, Tiberiu Vasilescu, Aurel Vilcu, Vlad V. Zirra. Mulțumiri speciale lui Tiberiu Vasilescu, din partea redacției revistei SCIVA, pentru realizarea ilustrației.